תורה אור

לכי נפקא קאמר לה וכי מיית בליליא הוי גט לאחר מיתה, על מנת שתצא חמה מנרתיקה מעכשיו קאמר לה *דאמר רב הונא אמר *רב כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי, לא נחלקו אלא באם תצא מר סבר לה כרבי יוסי דאמר *זמנו של שטר מוכיח עליו והוה ליה כמהיום אם מתי, כמעכשיו אם מתי מר לא סבר כרבי יוסי והוה ליה כאם מתי גרידא: כתבו ותנו גט לאשתי אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש, כתבו כו': אמר ליה רב יימר לרב אשי לימא קסבר ר' יוסי כתב גט על תנאי כשר? לא, לעולם אימא לך פסול ושאני הכא מדהוה ליה למימר אם לא באתי כתבו ותנו ואמר כתבו ותנו אם לא באתי הכי קאמר: כתבו מעכשיו ותנו אם לא באתי ורבנן לא שנא הכי ולא שנא הכי ת"ר לאחר שבוע=שנה, לאחר שנה=חדש, לאחר חדש=שבת לאחר שבת מאי? *יתיב ר' זירא קמיה דרבי אסי ואמרי לה רבי אסי קמיה דרבי יוחנן וקאמר: חד בשבא, ותרי ותלתא=בתר שבתא, ארבעה וחמשא ומעלי שבתא=קמי שבתא תניא רבי אומר לאחר הרגל=שלשים יום נפק ר' חייא *דרשה משמיה דרבי וקלסוה משמיה דרבים ולא קלסוה (א) אלמא לית הילכתא כוותיה:

הדרן עלך מי שאחזו

ג' נכסי מלוג

הזורק גט לאשתו והיא בתוך ביתה או בתוך חצרה הרי זו מגורשת. זרקו לה בתוך ביתו או בתוך חצרו אפילו היא עמה במטה אינה מגורשת *לתוך חיקה או לתוך קלתה הרי זו מגורשת: **גמ'** מנא הני מילי *דתנו רבנן ונתן בידה אין לי אלא ידה, גגה חצרה וקרפיפה מנין? ת"ל ונתן מכל מקום *ותניא נמי הכי גבי גנב ידו אין לי אלא ידו גגו חצרו וקרפיפו מנין ת"ל המצא תמצא מכל מקום וצריכא: דאי אשמועי' גט משום דבעל כרחה מגרשה אבל גנב דליתיה בעל כורחיה אימא לא ואי אשמועינן גנב משום דקנסיה רחמנא אבל גט אימא לא, צריכא. חצרה? *מה שקנתה אשה קנה בעלה! אמר אביי בכותב לה דין ודברים אין לי בנכסיך, וכי כתב לה הכי מאי הוי והתניא *האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה, וידי מסולקת הימנה, לא אמר כלום! אמרי דבי ר' ינאי בכותב לה ועודה ארוסה, וכדרב כהנא דאמר רב כהנא נחלה הבאה לו לאדם ממקום אחר אדם מתנה עליה שלא ירשנה וכדרבא *דאמר רבא האומר

אי

דברים כד · שמות כב · [נ"ג רבן]

לכי נפקא קאמר לה · ולי מיית בלילה לא הוי גיטא וגבי מתני' נמי "הרי זה גיטך לכשלא אבא לאחר שנים עשר חדש" לאו גט הוא וליכא למיסמך 'אזמנו של שטר מוכיח עליו' דהא בהדיא אמר 'לכשלא אבא' יהא גט אבל לא מעכשיו: **באם תצא** · ודקושיא 'אם לא באתי' ואמרי' לעיל בפירקין (דף עב.) גבי 'אם מתי-אם' שתי לשונות משמע משמע מעכשיו ומשמע לכשיגיע: אמר 'מהיום' הוי מעכשיו, לא אמר 'מהיום' הוי 'לכשיגיע' הלכך רבותינו סברי לה כרבי יוסי כו': **כאם מתי גרידא** · ואמרן לעיל דלאחר מיתה הוא לכשאמות והכא נמי משמע 'לכשלא אבא לאחר שנים עשר חודש': **כתב גט על תנאי כשר** · ואפילו לא נתקיים התנאי דהא הכא הוא לוה לכתוב לאחר י"ב חדש והם קדמו וכתבוהו ומכשר רבי יוסי וניחא נמי דארישא פליג: **מדהוה ליה למימר כו'** · אבל ברישא מודה: **ורבנן** · דפליגי עליה סברי ל"ש אמר 'כתבו אם לא באתי' ל"ש 'אם לא באתי כתבו' לא צוה לכותבו אלא לאחר י"ב חדש: **לאחר שבוע שנה** · 'זה גיטך אם לא אבא לאחר שבוע זו'=שמטה זו ממתינים לו שנה שמינית דכל שנה שמינית קרויה 'אחר שבוע': **חד בשבא תרי בשבא ותלת בשבא** · קרי 'בתר שבת שעברה' אבל רביעי חמישי וששי נקראין על שם שבת הבאה: **קמי שבתא** · האי 'שבת' דקאמר יום שבת ממש קאמר: **לאחר הרגל** · אם לא אבא לאחר הרגל צריך להמתין ל' יום: **וקלסוה** · יפה אמרת דודאי יחידאה אמרה: **ולא קלסוה** · לא הודו לו שנאמרה מפי רבים משום דלית הלכתא כוותיה:

הדרן עלך מי שאחזו

הזורק גט והיא בתוך ביתה · של נכסי מלוג וזרקו לה ע"ג קרקע: **הרי זו מגורשת** · דקנתה לה חצרה כאילו נתנו בידה כדמפרש בגמ': **לתוך חיקה או לתוך קלתה** **הרי זו מגורשת** · ואפילו היא בתוך ביתו וטעמא מפרש בגמ': **קלתה** · סל שהנשים נותנות לתוכו מחטין וגנוריות: **גמ' ת"ל ונתן מ"מ** · ודרשי' ליה בהאי נפשיה מדלא כתיב 'ובידה יתנגו' משמע לן נתינה כל דהוא וידה דכתב רחמנא דבעינן דומיא דידה דמשתמרת לדעתה כדמפרש לקמיה: **משום דבעל כרחה** · כלומר דכי יהיב ליה נמי בידה על כרחה היא ואפילו הכי אמר רחמנא דתתגרש הלכך חצרה נמי קני לה: **אבל גנב** · דלא מיחייב אי שדייה אינש על כרחיה: **אימא** · מדעתיה נמי לא תיקני ליה חצרו אם לא משך כגון נכנסה לחצרו ונעל בפניה: **קנה בעלה** · לפירות להשתמש בה ואכתי לא נפיק גט מידיה דבעל: **דכתב לה כו'** · השתא משמע דכתב לה כן לאחר שכנסה: **על שדה זו** · שהיתה לו עמו שותפות בה: **ואין לי עסק בה** · אחת מכל לשונות הללו: **לא אמר כלום** · דמאחר שהיא שלו צריך לכתוב לשון מתנה: **בכותב לה** · דין ודברים כו' בעודה ארוסה קודם שזוכה בנכסים וא"צ לכתוב לשון מתנה דיכול להתנות כדרב כהנא: **ממקום אחר** · שאינה ירושת אבותיו מן התורה: **מתנה עליה** · קודם שזוכה:

אי

לאחר שבוע שנה · נראה דאפילו עומד בסוף שבוע הוי שנה כיון שהזכיר לשון שבוע:

הדרן עלך מי שאחזו

הזורק · ת"ל ונתן · וא"ת ונימא ונתן כלל בידה פרט ואין בכלל אלא מה שבפרט וי"ל ושלחה חזר וכלל ודייניגן כעין הפרט וכן י"ל בסמוך גבי המצא תמצא דהוי כלל ופרט וכלל דשדי ידו בין המצא תמצא וא"ת א"כ היכי פריך ברים מרובה (ב"ק סד:) גבי שדי חמור בין המצא תמצא והא מיבעי ליה לכדתניא אין לי אלא ידו כו' ומאי פריך כיון דהכא נמי שדינן ידו בין המצא תמצא הכי נמי ניסדי חמור וי"ל כיון דשדינן ידו דאיירי ברשות ודמי להמצא תמצא תו לא ניסדי חמור דהוי דבר הנגנב: **בכותב** לה דין ודברים כו' · וא"ת והא אכתי אית ליה לבעל פירי כדאמרינן בהכותב (כתובות פג.) שהבעל אוכל פירות בחייה וי"ל דכתב לה דין ודברים אין לי בנכסיך ובפירותיהן דאז לית ליה כדאמרי' התם ולר"ת דמפרש בסמוך דלא תלי באכילת פירות אתי שפיר כמו שאפרש בסמוך: **והתניא** האומר לחבירו כו' · הוה מצי לשנויי בכותב לה בלשון טוב המועיל או שנתן לה הבעל במתנה דאמרינן בחזקת הבתים (ב"ב דף נא:) דקנתה ואין הבעל אוכל פירות אלא משום דבפרק הכותב (כתובות פג.) אצטריך לשנויי הכי משני נמי הכא: **וכדרב** כהנא דאמר רב כהנא נחלה כו' · אהא לא מייתי ראיה כיון דעדיין לא זכה בנכסים שיכול לסלק עצמו אפילו בלשון גרוע דהא בהנהו דמייתי לא איירי בלשון דין ודברים ועוד דאי אפשי דמייתי הוי לשון טוב טפי מדין ודברים כדמשמע בכריתות (דף כד:) אלא מייתי דלא תיקשי היכי יכול להתנות שלא יירשנה הואיל שלא בא לעולם עדיין כמו שאינו יכול להתנות על נחלת אביו ואפילו לר"מ דאמר בעל מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה תנאו בטל משום דמתנה על מה שכתוב בתורה הא בדרבנן תנאו קיים שאני התם שהוא עושה תנאי גמור אבל הכא אין עושה כל כך תנאי ועוד דאמרינן באיזהו נשך (ב"מ דף סו:) דבעינן שיעשה התנאי אותו שצריך לתנאי והכא עושהו הבעל שאינו צריך לתנאי ומביא שפיר מדרב כהנא דאדם מתנה עליה שלא יירשנה וכי תימא מאי שנא מנחלת אביו שאינו יכול להתנות לא דמי שהרי הכא תקנת חכמים היא וכדרבא דאמר האומר אי אפשי בתקנת חכמים כגון זו שומעין לו דכלום עשו אלא להנאתו אי אפשי לו בהותה הנאה ואע"ג דלרב אית ליה בהכותב (כתובות פג,) דאפילו בדאורייתא יכול להתנות הש"ס דהכא לא סבר הכי ועוד דמסקנא דהתם לא קאי הכי: **דין** ודברים אין לי על שדה זו לא אמר כלום · כל הני ליסני לא מהני כלום משום דמדין ודברים ומעסק ידיו ורגליו סליק נפשיה ולא מגופה דשדה כדאמרינן בפ"ב דכריתות (דף כד:) והא דמהני גבי עבד אין לי עסק בך לא כמו שמפרש ר"ת דזכו ביה שמיא דא"כ היכי מייתי ראיה לקמן בפ"ב (דף פה:) דבאשה מהני הרי את לעצמך מק"ו מעבד אלא היינו טעמא דאין לי עסק בך משמע אלא תהא לעצמך וזה לא שייך בשדה:

ידה

תוספות רי"ד

לה אבריייתא אבל למתני' אם לא באתי קתני והרי לא בא פי' בברייתא דתני היה הולך ובא יש לחוש שמא פייס אבל מתני' דלא תני ובא לא חיישינן שמא בא : כתנג' הרי זה גיטיך אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חודש ומת בתוך שנים עשר חודש אינו גט · מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש הרי זה גט · תנא רבותינו התירוה לינשא פי' אע"ג דלא אמר לה מעכשיו · מאן רבותינו אמר רב יהודה אמר שמואל בי דינא דשרו משחא פי' הוא ר' יהודה נשיאה בן בנו של רבינו הקדוש דתנן בפ' אין מעמידין רבי יהודה הנשיא ובית דינו התירו השמן. וסבר לה כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו פי' דתנן בבבא בתרא הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו צריך שיכתוב מהיום ולאחר מיתה רבי יוסי אומר אינו צריך : אמר ר' אבא בריה דר' חייא בר אבא א"ר יוחנן ר' יהודה הנשיא בנו של ר"ג בר רבי התירה לינשא ולא הודו לו כל שעתו ואמרי לה כל סיעתו למימרא דלית הלכתא כותיה. א"ל רבי אלעזר לההוא סבא כי שריתוה לאלתר שריתוה או לאחר י"ב חדש שריתוה לאלת' שריתוה דהא לא אתי או דלמא לאחר י"ב חדש שריתוה דאיקיים לה תנאיה א"ל ותבעי לך מתני' מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש הרי זה גט לאלתר הוי גט דהא לא אתי או דלמא לאחר י"ב חדש דאיקיים תנאה · א"ל אין הכי נמי דמתני' קא מיבעיא לי ודקא שאילנא לך בה משום דהוית בההוא מנינא ולא איפשטא ולחומרא עבדי' עד שישלימו י"ב חדש : אמר אביי הכל מודים היכא דאמר לה לכשתצא חמה מנרתקה לכי נפק קא"ל וכי מיית בליליא הוי גט לאחר מיתה פי' ודכוותא גבי מתני' נמי אם אמר לה

עא א ב ג מיי' פ"ט מהל' גירושין הלכה טו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמג סעיף ד :

עב ד ה מיי' שם הלכה כג טוש"ע שם סעיף ו :

א ו מיי' פ"ה שם הלכה א סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קלט סעיף א :

ב ז מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף י :

ג ח מיי' פכ"ב מהל' אישות הל' ל סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן פה סעיף ז :

ד ט מיי' פכ"ג מהל' אישות הל' א ב סמג שם טוש"ע אה"ע סי' לב סעיף א וסעיף ג וסעיף ז וסי' סט סעיף ז :

לעיל עד. עה: [ע"ש] ע"ז לו. קידושין ה. כ: [ע"ש]

[לעיל עג. וש"נ]

פסחים קו.

לעיל כ.

ב"ב פה:

[ב"מ טו:]

ב"ק סד: ב"מ י: נו:

[נזיר כד: סנהדרין עח.]

כריתות כד: ב"ב מג. מט. כתובות פג. נג.

ב"ב שם וב"ק ח:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלמא לית · נ"ב עי' לעיל פ"ב בדף כ ע"א:

הרי זה גיטיך לכשלא אבא לאחר י"ב חדש לאו גיטא הוא וליכא למיסמך אזמנו של גט מוכיח עליו. על מנת שתצא חמה מנרתקה מעכשיו קא"ל דאמר רב הונא כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי · לא נחלקו אלא באם תצא חמה מנרתקה כר סבר לה כר' יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו והוה ליה כמהיום אם מתי כמעכשיו אם מתי ומר לא סבר לה כר' יוסי והוה ליה כאם מתי גרידה : **מתני'** אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש כתבו גט ותנו לאשתי כתבו בתוך י"ב חדש ונתנו לאחר י"ב חדש אינו גט פי' שהוא לא הרשה אותם לכתוב אלא אם לא יבא לאחר י"ב חדש ולא בתוך י"ב חדש כתבו גט ותנו לאשתי אם לא באתי[מכאן]ועד י"ב חדש כתבו בתוך י"ב חדש ונתנו לאחר י"ב חדש אינו גט ר' יוסי אומר כזה גט פי' ת"ק סבר אע"פ שאמר תחילה כתבו ותנו גט לאשתי ה"ק כתבו ותנו אם לא באתי וכו' אבל קודם לכן לא הרשה אותם ואלה שכתבו בתוך י"ב חדש שלא ברשות עש ואינו גט ור' יוסי סבר כזה גט דמדהוה ליה למימר אם לא באתי כתבו ותנו ואמר כתבו ותנו אם לא באתי ה"ק כתבו מעכשיו ותנו אם לא באתי ורבנן סברי לא שנא הכי ול"ש הכי וקי"ל כרבנן ובעל כרחין דוקא קתני מדפליג ר' יוסי בסיפא ולא פליג ברישא וקשה לי ואמאי הוי תנאה כלל והא הוי מעשה קודם להנאי שאמר כתבו ותנו שהוא מעשה קודם ואח"כ אמר אם לא באתי שהוא תנאי אלא ודאי מכאן מוכיח דלא בעי תנאי קודם למעשה אלא ר' מאיר מדיליף מבני גד ובני ראובן אבל רבנן כי היכי דלא בעו תנאי כפול הכי נמי לא בעו תנאי קודם למעשה אלא אפילו מעשה קודם להנאי. נמי תנאו קיים · וסתמא זו דלא כר' מאיר וא"כ הלכה כרבנן ואע"ג דתנן סתמא כר' מאיר בשלהי פרק השוכר את הפועלים · כתבו לאחר י"ב חדש ונתנו לאחר י"ב חדש ומת אם גט קודם למיתה הרי זה גט ואם מיתה קודמה לגט אינו גט אין ידוע זהו שאמרו מגורשת ואינה מגורשת : ת"ר לאחר שבוע שנה חדש לאחר חדש שבת. פי' זה גיטיך אם לא אבא לאחר שבוע של שמיטה זו ממתינים לו שנה שמינית דכל שנה שמינית קרויה אחר שבוע · אבל אם אמר לה לאחר שבע שנים כיון שהזכיר המנין מיד משמע וכיון שהשלימו ז' שנים מיד הוי גט וכן אם אמר לה לאחר י"ב חדש וכן לאחר ז' ימים אבל כשאמר לאחר שבוע אנו דנין דבריו כאילו אמר מוצאי השבוע וכל שנה שמינית קרי מוצאי שביעית וכן לאחר השנה כל החדש יקרא לאחר שנה וכל לאחר חדש כל שבוע הבא יקרא לאחר חדש וכן לאחר השבת יקרא עד חצי השבוע אבל כשהזכיר המנין בין בשנים בין בחדשים בין בימים מיד הוא גם לאחר שבת מאי יתיב ר' זירא קמיה דרבי אסי ואמרי לה ר' אסי קמיה דר' יוחנן ויתיב וקאמר חד בשבא תרי ותלתא בתר שבתא ארבעה חמשה ומעלי שבתא קמי שבתא תניא רבי אומר לאחר הרגל ל' יום נפק ר' חייא דרשה משמי' דרבי' ולא קלסוה אלמא דלית הלכתא כותיה :

פ"ח הזורק גט לאשתו והיא בתוך ביתה או בתוך חצירה הרי זו מגורשת זרקו לה בתוך ביתו או בתוך חצרו אפילו עמו במטה אינה מגורשת לתוך חיקה או לתוך קלתה הרי זו מגורשת. פי' הזורק גט לאשתו והיא בתוך ביתה או בתוך חצרה של נכסי מלוג וזרקו לה ע"ג קרקע הרי זו מגורשת אבל בתוך ביתו או בתוך חצרו אפילו הוא עמה במטה וזורקו שם אינה מגורשת ואם זרקו לה בתוך חיקה או בתוך קלתה שהוא סל שהנשים נותנות בתוכו מחטים וצנורות אפילו בתוך ביתו הרי זו מגורשת מנא ה"מ דת"ר ידה אין לי אלא ידה גגה חצרה וקרפיפה מניין ת"ל ונתן בידה מ"מ · פי' תרי ונתן בידה כתיב · ומקשה חצרה מה שקנתה

אשה

---

* שכ"ב מרע שנתן
גט ואמר הרי זה
גיטך אם מתי מחולי
זה

* אם לא באתי...
כתבו ותנו...

דברים כד:א
... וכתב לה ספר
כריתות ונתן בידה...

שמות כב:ג
אם המצא תמצא בידו
הגנבה...

נושא
הסבר לשיטת ר' יוסי באמ'

נושא
האומר הרי ז' גיטך אם
לא באתי לאחר...
מה נקרא לאחר:
1) שמיטה
2) שנה
3) חודש
ועוד...

נושא
אפשרויות לאשה להתגרש
בנוסף לנתינת גט לידה
ממש - כגון בתוך ביתה או
חצירה ועוד
הגמ' תביא את המקורות
לכך מפסוקים

נושא
בגט ובגנבה למרות
דכתוב בידה/בידו אין זה
דוקא אלא אפילו גגה חצירה
וקרפיפה למה יש צורך לתורה
לפרט הריבוי בשניהם

נושא
איך הגט שנזרק לחצירה
היא מתגרשת אם מה
שקנתה אשה קנה בעלה
(הרי הגט לא יצא מרשותו)

מבנה
◇ תשובות לשאלה
הנ"ל